

NIEUWSBRIEF FLORON-FWT, NR.1, FEBRUARI 1990

Excursies naar de Rijn

P.F. Stolwijk

De excursie van 9 september was bestemd voor deelnemers uit de FLORON-districten 7 (Twente) en 8 (Achterhoek). Door een misverstand waren er geen deelnemers uit het FLORON-district Achterhoek.

Met 5 deelnemers togen we 's ochtends naar Babberich. Hoewel het al laat in het seizoen was, en vele planten, mede door de droge en warme zomer, al vroeg waren uitgebloeid, viel er nog veel te beleven. Een keus uit de uit 'Twents' oogpunt bijzondere soorten.

Langs de spoorlijn troffen we Handjesgras (*Cynodon dactylon*), Akkerklokje (*Campanula rapunculoides*), Schaafstro (*Equisetum hyemale*), Spiesleeuwebek (*Kickxia elatine*), Plat beemdgras (*Poa compressa*) en aan de Kwartiersedijk in een maisveld het adventieve gras Kale gierst (*Panicum dichotomiflorum*), een oppervlak van minstens 100 m² beslaande. Verder aan deze dijk en aan een landwegje vielen op Rood guichelheil (*Anagallis arvensis* subsp. *arvensis*), Kromhals (*Anchusa arvensis*), Torenkruid (*Arabis glabra*), Hokjespeul (*Astragalus glycyphyllos*), Rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*), Esdoornganzevoet (*Chenopodium hybridum*), Echte kruisdistel (*Eryngium campestre*), Cipreswolfsmelk (*Euphorbia cyparissias*), Heksenmelk (*E. esula* subsp. *esula*), Groot geel walstro (*Galium verum* subsp. *verum*), Vijfdelig kaasjeskruid (*Malva alcea*), Akkerleeuwebek (*Misopates orontium*), Echt bitterkruid (*Picris hieracioides*), Viltganzerik (*Potentilla argentea*), Noorse ganzerik (*P. norvegica*), Heelblaadjes (*Pulicaria vulgaris*), Fijne waterranonkel (*Ranunculus aquatilis*), Knolboterbloem (*Ranunculus bulbosus*), Duifkruid (*Scabiosa columbaria*), Akkerandoorn (*Stachys arvensis*), Akkerereprijs (*Veronica agrestis*). Na de lunch werden de Rijnsoever en de oever van de Bijland bij Tolkamer bezocht. Het 'zeer zandig dijkje te Tolkamer'¹ was al gemaaid; toch waren nog te zien: Grote centaurie (*Centaurea scabiosa*), Geoorde zuring (*Rumex thyrsiflorus*) en Kleine ruit (*Thalictrum minus*).

Voor het overige had de lage waterstand in combinatie met de warme zomer voor veel fraais gezorgd; daarom hebben we, in wisselende samenstelling, de 3 zaterdagen daarop dezelfde contreien bezocht: Spijk-Tolkamer, Pannerdense veer en Pannerdense Kop.

De volgende soorten waren dit jaar aan de oevers prachtig en vaak massaal ontwikkeld: Slijkgroen (*Limosella aquatica*), overal aan de Rijn aan te treffen, maar wel bijzonder massaal aan de Bijland en Bruin cypergras (*Cyperus fuscus*), vooral Bijland, maar ook hier en daar aan de Rijn. Verder Liggende ganzerik (*Potentilla supina*), Vlooiëkruid (*Pulicaria vulgaris*), mooi in bloei, Zwanebloem (*Butomus umbellatus*), Naaldwaterbies (*Eleocharis acicularis*) en Gewone waterbies (*E. palustris* subsp. *palustris*), Moerasandijvie (*Senecio congestus*), Rode waterereprijs (*Veronica catenata*), Slanke waterweegbree (*Alisma lanceolatum*) en Gewone waterweegbree (*A. plantago-aquatica*), Watergentiaan (*Nymphoides peltata*). Middelst helmkruid (*Scrophularia umbrosa*) troffen we enige keren niet-bloeiend aan de Rijn.

---

¹ Westhoff, V., P.A. Bakker & al. (1971). Wilde Planten. Deel 2, p.251.

Behalve de Zeegroene ganzevoet (*Chenopodium glaucum*), Rode ganzevoet (*C. rubrum*) en Stippelganzevoet (*C. ficifolium*) vonden we een heel sierlijke soort, het Druifkruid (*C. botrys*)². Later werd dezelfde soort ook aangetroffen bij Pannerdense kop, onder Emmerich in Duitsland en bij Nijmegen. Bekend is dat deze soort op een aantal spoorwegemplacements in Nederland is ingeburgerd.³ Op de kribben bleken vaak adventieve soorten tot ontwikkeling te zijn gekomen: Vlinderstruik (*Buddleja davidii*), Tomaat (*Solanum lycopersicum*), met rijpe vruchten, Wonderboom (*Ricinus communis*), Zonnebloem (*Helianthus annuus*), Late stekelnoot (*Xanthium strumarium*), nauwelijks bloeiend, spaarzaam. Oeverstekelnoot (*X. orientale*) stond wel mooi in vrucht.

Aan de vluchthaven in Tolkamer stuitte we op een Ambrosia, mogelijk *Ambrosia trifida*; maar de plant was 2.50 meter hoog, terwijl in de Europese flora's een maximum van 100 cm. wordt opgegeven. Daar ook veel Kleine leeuwebek (*Chaenorrhinum minus*) en Kaal breukkruid (*Herniaria glabra*).

Mogelijk ingeburgerd is Groene amarant (*Amaranthus hybridus*), die hier samen met andere amaranten als Papegaaiekruid (*A. retroflexus*), Kleine majer (*A. blitum*) was te vinden. De Nerfamarant (*A. blitoides*) was, vaak in gezelschap van de veel erop gelijkende Kleine majer, alleen bij Pannerdense Kop te zien. Een verrassing hier was *Physalis peruviana*, een soort die bij mijn weten geen Nederlandse naam⁴ heeft. Ook stond hier veel Doornappel (*Datura stramonium*), vaak samen met zijn verwanten Beklierde nachtschade (*Solanum nigrum* subsp. *schultesii*) en Glansbesnachtschade (*S. nitidibaccatum*). Naar deze laatste hadden we eerder al uitgekeken op het traject Tolkamer-Spijk; lange tijd tevergeefs, maar op het uiteinde van de allerlaatste krib op Nederlands grondgebied bleek hij dan toch te staan.

Op de hogere oeverwallen: Echte kruisdistel (*Eryngium campestre*), Engelse alant (*Inula britannica*), Oostenrijkse kers (*Rorippa austriaca*), Aardbeiklaver (*Trifolium fragiferum*), deze slechts eenmaal.

Op en aan dijken: Wilde cichorei (*Cichorium intybus*), Groot geel walstro (*Galium verum* subsp. *verum*), Wilde marjolein (*Origanum vulgare*), bij Pannerdense Kop (aan de Kwartiersdijk hadden we die niet kunnen terugvinden), Cipreswolfsmelk (*Euphorbia cyparissias*), Sikkellklaver (*Medicago sativa* subsp. *falcata*) en Bonte luzerne (*M. sativa* subsp. *x varia*), Echt bitterkruid (*Picris hieracioides*), Beemd-kroon (*Knautia arvensis*), Kattedoorn (*Ononis spinosa*), Viltig kruiskruid (*Senecio erucifolius*) en Jakobskruiskruid (*S. jacobaea* var. *jacobaea*), Knikkende distel (*Carduus nutans*), Pastinaak (*Pastinaca sativa*), Kleine pimpernel (*Sanguisorba minor*), Ruige weegbree (*Plantago media*), Mierik (*Armoracia rusticana*), Handjesgras (*Cynodon dactylon*), Grote zandkool (*Diplotaxis tenuifolia*); aan een wegrand Stomp kweldergras (*Puccinellia distans* subsp. *distans*).

Nog een greep: Late ogentroost (*Odontites verna* subsp. *serotina*), Hopwarkruid (*Cuscuta lupuliformis*) en Groot warkruid (*C. europaea*), Wilde reseda (*Reseda lutea*), Wouw (*R. luteola*), Wede (*Isatis tinctoria*), Bosrank (*Clematis vitalba*), Poelruit (*Thalictrum flavum*), Bieslook (*Allium schoenoprasum*), Rood guichelheil

---

² Later is vastgesteld dat het de destijds nog vrijwel onbekend Liggende ganzevoet (*Chenopodium pumilio*) betref. [Nieuwsbrief FLORON-FWT 3](#) (1991).

³ Koster, A. (1985). Botanische waarnemingen op spoorwegterreinen in 1985. Notitie 8. Wageningen.

⁴ Bij Albert Heijn zag ik later een vrucht te koop liggen, duidelijk een *Physalis*-soort, met de naam 'Goudbes'; als dit *Physalis peruviana* is, waarvan de Flora Neerlandica vermeldt dat de bes eetbaar is, dan is een Nederlandse naam nu gevonden.

(*Anagallis arvensis* subsp. *arvensis*), Plat beemdgras (*Poa compressa*), Zomerfijnstraal (*Phalacrolooma annuum*), Fluweelblad (*Abutilon theophrasti*), Schijnrakket (*Erucastrum gallicum*), Goudzuring (*Rumex maritimus*), Moeraszuring (*R. palustris*), Heggerank (*Bryonia cretica*), Reuzenbalsemien (*Impatiens glandulifera*), Smal vlieszaad (*Corispermum leptopterum*), Kleine varkenskers (*Coronopus didymus*), Kompassla (*Lactuca serriola*), Goudgele honingklaver (*Melilotus altissima*), een niet nader te determineren Cyperus-soort (*Cyperus spec.*), Grote klit (*Arctium lappa*), Platte rus (*Juncus compressus*).
